

Įvaikinimas

Įvaikinimas – procesas, kurio metu be tėvų globos likusiam vaikui panaikinamos tarpusavio asmeninės ir turtinės teisės ir pareigos su tėvais ir giminaičiais pagal kilmę ir sukuriama tarpusavio asmeninės ir turtinės teisės ir pareigos su įtėviais bei jų giminaičiais kaip giminaičiams pagal kilmę. Įvaikintojai laikomi vaiko tėvais pagal įstatymą. Įvaikintam vaikui gali būti suteikta įtėvių pavardė, keičiamas vardas. Įvaikinimas negali būti atšauktas ar panaikintas – tai yra pagrindinis įvaikinimo ir globos skirtumas.

Įvaikintojais gali tapti:

➔ Darbingo amžiaus pilnamečiai abiejų lyčių asmenys, tačiau tarp įvaikintojo ir įvaikinamojo turi būti ne mažesnis nei 18 metų amžiaus skirtumas. Įvaikinant savo sutuoktinio vaiką ar įvaikį, amžiaus skirtumas gali būti sumažintas iki 15 metų. Išimtiniais atvejais teismas gali leisti įvaikinti ir vyresniems asmenims;

➔ Sutuoktiniai. Nesusituokę asmenys to paties vaiko įvaikinti negali.

Išimtiniais atvejais leidžiama įvaikinti nesusituokusiam (vienišam) asmeniui ar vienam iš sutuoktinių. Išimtis gali būti taikoma teismo, kai konkretaus vaiko nesiekia įvaikinti sutuoktiniai arba kai siekiantieji įvaikinti sutuoktiniai negali įvaikinti dėl to, kad įvaikinimas prieštarautų vaiko interesams. Asmenys, pageidaujantys įvaikinti, negali sirgti tam tikromis ligomis, pavyzdžiui, priklausomybe alkoholiui, psichinėmis ligomis ir pan., turi būti geros fizinės ir psichinės sveikatos, gaunantys užtektinai pajamų išsilaikyti patys ir išlaikyti įvaikintą vaiką asmenys, turintys tinkamas gyvenimo sąlygas, kurios užtikrintų įvaikintam vaikui saugumą. Konkrečių reikalavimų būsimiesiems įvaikintojams dėl būsto ploto ar pajamų dydžio nėra. Įvaikinti gali tik tokie asmenys, kuriuos Tarnybos atestuoti asmenys įvertino teigiamai. Būtent šie specialistai įvertina jų gyvenimo sąlygas, gyvenimo būdą, surenka informaciją apie sveikatos būklę ir pateikia išvadą dėl būsimųjų įtėvių pasirengimo įvaikinti.

Jeigu norite įvaikinti vaiką, likusį be tėvų globos, Jūs turite kreiptis į gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją arba į gyvenamosios vietos Tarnybos teritorinį skyrių.

2 žingsnis. Kokius dokumentus pateikti?

Norintis įvaikinti asmuo savo gyvenamosios vietos savivaldybės administracijai arba Tarnybos teritoriniam skyriui pateikia šiuos dokumentus:

➔ Prašymą įvaikinti vaiką (-us), kuriame nurodoma: vardas, pavardė, asmens kodas (jei turi), gimimo data ir vieta, gyvenamoji vieta, darbovietė, šeiminei padėtis, kartu su norinčiu įvaikinti asmeniu gyvenančių asmenų vardai ir pavardės, gimimo datos, giminystės ryšiai, pageidaujama įvaikinti vaikų skaičius, amžius, lytis, sveikatos būklė, įvaikinimo motyvai;

➔ Sveikatos apsaugos ministro nustatytos formos sveikatos pažymėjimo (forma Nr. 046/a) kopiją.

Tarnybos teritorinis skyrius, gavęs norinčio įvaikinti asmens prašymą, iš registrų ir valstybės informacinių sistemų surenka:

1. Dokumentus, įrodančius asmens santuoką, jeigu asmuo susituokęs, ištuoką, jeigu asmuo išsituokęs, sutuoktinio mirtį, jeigu asmuo yra našlys (našlė);
2. Dokumentus, įrodančius santuokos pripažinimą negaliojančia;
3. Dokumentus, įrodančius sutuoktinių gyvenimą skyrium, jeigu yra teismo sprendimas dėl sutuoktinių gyvenimo skyrium;
4. Dokumentus, įrodančius, kad sutuoktinis paskelbtas nežinia kur esančiu, jeigu yra teismo sprendimas dėl asmens pripažinimo nežinia kur esančiu;
5. Dokumentus, įrodančius, kad sutuoktinis pripažintas neveiksniu šeimos santykių srityje, jeigu yra teismo sprendimas dėl asmens pripažinimo neveiksniu šeimos santykių srityje;
6. Duomenis iš Informatikos ir ryšių departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos bei duomenis iš Administracinių nusižengimų registro apie Jūsų ir kitų faktiškai kartu gyvenančių asmenų teistumą ir administracinės teisės pažeidimus.

3 žingsnis. Pasirengimo įvaikinti patikrinimas

Tarnybos teritorinis skyrius, gavęs aukščiau nurodytus dokumentus, patikrina:

- ar nesate teismo pripažinti neveiksniais arba ribotai veiksniais šeimos santykių srityje;
- ar nebuvo ar nėra apribota tėvų valdžia;
- ar Jūs nebuvote vaiko globėjais (rūpintojais), ir globa nebuvo panaikinta dėl Jūsų kaltės;
- ar Jūs nesergate ligomis, kurioms esant Jūs negalėtumėte įvaikinti vaiko;
- ar Jūs ir kiti kartu gyvenantys asmenys nėra teisti už tyčinius nusikaltimus, kurie neleistų Jums tapti įvaikintoju.

Pradinis Jūsų dokumentų vertinimas truks ne ilgiau kaip 20 darbo dienų nuo Jūsų rašytinio prašymo tapti tėvais pateikimo.

Jeigu Tarnybos teritorinis skyrius nustatytų, jog yra aukščiau numatytų aplinkybių, Jus per 3 darbo dienas raštu informuotų, kad Jūsų pasirengimo įvaikinti vaiką patikrinimas negali būti tęsiamas.

4 žingsnis. Mokymai būsimiems tėviams

Jeigu nenustatoma aplinkybių, dėl kurių Jūs negalėtumėte būti tėvais:

Tarnybos teritorinis skyrius nedelsdamas, bet ne vėliau nei per 1 darbo dieną nuo sprendimo dėl pradinio asmens įvertinimo priėmimo dienos, kreipiasi į asmens gyvenamosios vietos globos centrą dėl Mokymų organizavimo, ir per 3 darbo dienas nuo sprendimo dėl asmens, norinčio įvaikinti vaiką, pradinio įvertinimo priėmimo dienos apie tai raštu informuoja asmenį, norintį įvaikinti vaiką.

Mokymų trukmė – ne ilgiau nei 3 mėnesiai. Mokymus sudaro 7 grupiniai susitikimai ir ne mažiau kaip 2 individualūs susitikimai būsimųjų tėvių namuose. Tarnybos atestuoti asmenys grupinių ir individualių susitikimų metu vertina pagal GIMK programos 5 gebėjimų sritis šeimos (asmens) motyvus ir padeda atskleisti šeimos galimybes ir pasirengimą įvaikinti vaiką.

5 žingsnis.
Išvados apie
asmens, norinčio
įvaikinti vaiką,
pasirengimą
įvaikinti

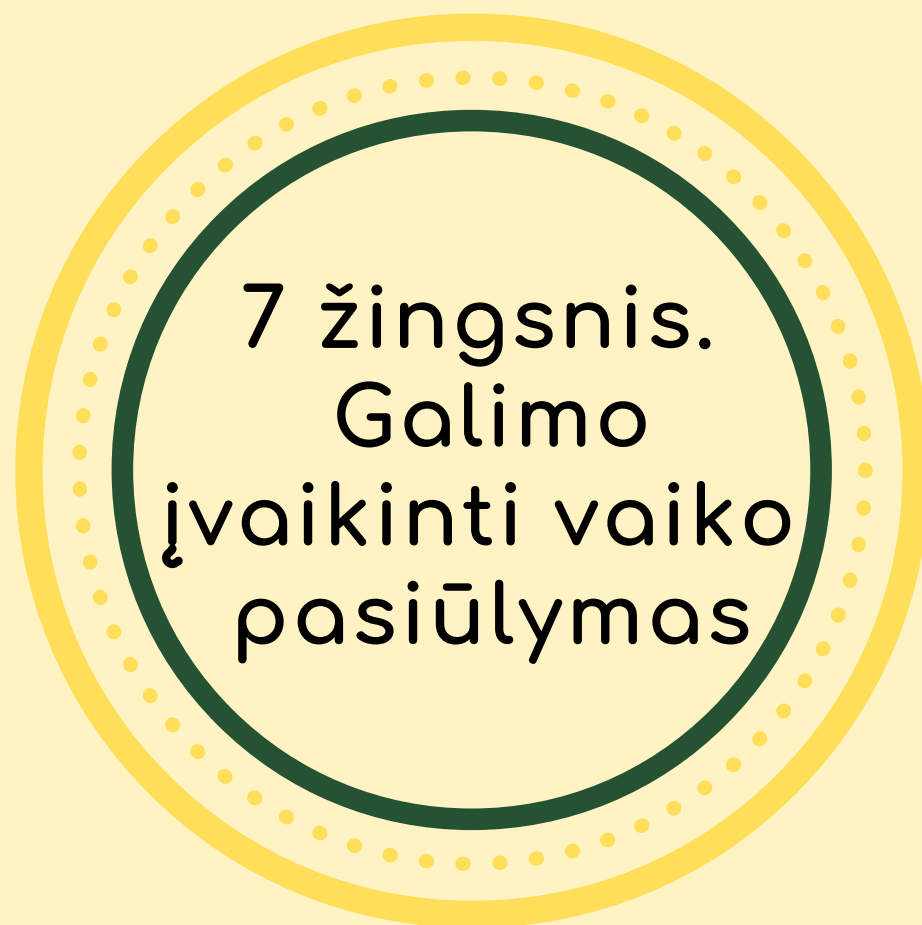
- Išvados dėl pasirengimo vaiko įvaikinimui parengimas trunka ne ilgiau nei 20 darbo dienų nuo tėviams skirtų mokymų pabaigos. Su parengta išvada yra supažindinami įvaikintojai. Jie ją pasirašo.
- Teigiama išvada dėl pasirengimo įvaikinti vaiką galioja 24 mėnesius nuo jos parengimo dienos. Išvadą dėl pasirengimo įvaikinti vaiką Tarnybos atestuoti asmenys per 3 darbo dienas nuo jos pasirašymo dienos pateikia Tarnybos teritoriniam skyriui.
- Esant neigiamai išvadai dėl pasirengimo įvaikinti vaiką, Tarnybos atestuoti asmenys ją pateikia Tarnybos teritoriniam skyriui, o neigiamos išvados kopiją – pareiškėjams.
- Išnykus priežastims, dėl kurių buvo pateikta neigiama išvada dėl įvaikintojų pasirengimo įvaikinti vaiką, asmenys gali pakartotinai kreiptis į Tarnybos teritorinį skyrių dėl pasirengimo įvaikinti vaiką patikrinimo.

6 žingsnis.
Įrašymas į
Norinčių įvaikinti
LR piliečių,
nuolat
gyvenančių
Lietuvos
Respublikoje,
sąrašą

Tarnyba, gavusi teigiamą išvadą dėl pasirengimo įvaikinti vaiką, per 3 darbo dienas nuo išvados gavimo dienos priima sprendimą įrašyti norinčius įvaikinti asmenis ar jų neįrašyti į Norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, sąrašą.

Tarnyba priima sprendimą neįrašyti asmenų į Norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, sąrašą, jei paaiškėja bent viena iš Civilinio kodekso 3.210 straipsnio 4 dalyje nurodytų aplinkybių. Jei asmuo nuteistas už kitą (-as) nusikalstamą (-as) veiką (-as) ir dėl teisės įvaikinti sprendžia teismas, tas asmuo įrašomas į Norinčių įvaikinti Lietuvos Respublikos piliečių, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, sąrašą.

- Tarnybos direktoriaus įsakymu sudaryta komisija, atsižvelgdama į vaiko interesus ir įvertinusi įvaikintojų, įrašytų į Sąrašą, lūkestį dėl vaiko, parenka labiausiai vaiko poreikius atitinkančius įvaikintojus. Jeigu Sąrašė yra kelios vaiko poreikius atitinkančios šeimos, vaikui parenkami tie asmenys, kurie pirmiau įrašyti į šį sąrašą.
- Tarnyba apie šeimos parinkimą konkrečiam vaikui informuoja įvaikintojus per gyvenamosios vietos teritorinį skyrių ar Globos centrą. Informaciniame rašte pateikiama informacija apie vaiką (vardas ir pavardė; gimimo data ir vieta; įrašymo į Galimų įvaikinti vaikų sąrašą pagrindas; vaiko gyvenamoji vieta (globos (rūpybos) vieta); informacija apie vaiko kilmę, socialinę aplinką, šeimos istoriją; vaiko sveikatos būklė; specialūs vaiko poreikiai). Jūs, su vaiko globėju (rūpintoju) iš anksto suderinę laiką ir datą, turėsite teisę susipažinti su Tarnybos informaciniame rašte nurodytu vaiku.
- Savo sutikimą ar atsisakymą įvaikinti pasiūlytą vaiką Vaiko teisių apsaugos skyriui raštu turėsite pateikti ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nuo informacinio rašto apie galimą įvaikinti vaiką išsiuntimo dienos.
- Pažymėtina, jog šeima, pateikusi motyvuotą atsisakymą dėl parinkto vaiko, laukia kito galimo įvaikinti vaiko pasiūlymo pagal šeimos nurodytą lūkestį vaikui.

Atkreipiame dėmesį, kad galimo įvaikinti vaiko pasiūlymo trukmė priklauso nuo to, kokius lūkesčius turėsite dėl pageidaujamo įvaikinti vaiko (amžius, lytis, sveikatos būklė, vaiko biologinių tėvų gyvenimo būdas, sveikata, turimos priklausomybės, psichinės sveikatos sutrikimai bei protiniai gebėjimai, kelintas vaikas, gimęs šeimoje ar kt.) ir jų skaičiaus. Taip pat įtakos turi ir tai, kokie vaikai (amžius, sveikatos būklė, tėvų sveikatos būklė, socialinė kilmė ir kt.) yra įrašyti į Galimų įvaikinti vaikų apskaitą.

Esant Jūsų sutikimui įvaikinti pasiūlytą vaiką, Jūs turite kreiptis į vaiko ar savo gyvenamosios vietos apylinkės teismą su pareiškimu dėl įvaikinimo.

· Paprastai apylinkių teismų teisėjai nustato 14 dienų terminą Tarnybos teritoriniam skyriui išvadai dėl įvaikinimo pateikti ir iš karto paskiria posėdžio datą. Byla dažniausiai išnagrinėjama per vieną teismo posėdį. Teismo posėdis yra uždaras. Teismo posėdžio metu bus nagrinėjama ir vertinama, ar tinkamai įvykdyta ikiteisminė įvaikinimo procedūra, ar įvaikintojai atitinka jiems įstatymo keliamus reikalavimus ir yra tinkamai pasirengę įvaikinti, ar įvaikinimas atitinka įvaikinamo vaiko geriausius interesus. Teismo sprendimas dėl įvaikinimo įsiteisėja po 30 dienų nuo jo paskelbimo, jeigu sprendimas nėra apskundžiamas apeliacine tvarka. Paduoti apeliacinį skundą turi teisę tik byloje dalyvaujantys asmenys, t. y. pareiškėjai, įvaikinamo vaiko globėjas ir kiti suinteresuoti asmenys, jei tokie dalyvavo Jūsų byloje. Apie įvaikinimo bylos nagrinėjimą vaiko biologiniams tėvams nėra pranešama.

· Įsiteisėjus teismo sprendimui dėl įvaikinimo ar sprendimą leidus vykdyti skubiai, dėl naujo vaiko gimimo liudijimo Jūs turite kreiptis į civilinės metrikacijos įstaigą, užregistravusią vaiko gimimą.

Paprastai įvaikinimo bylos nagrinėjimas teisme baigiamas ir sprendimas dėl įvaikinimo priimamas ne vėliau kaip per 2 mėnesius nuo pareiškimo priėmimo dienos. Išimtiniais atvejais, kai tai būtina dėl vaiko interesų, šis terminas gali būti pratęstas.

Kita naudinga informacija

Lietuvos Respublikos Ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka, tėviai turi teisę gauti:

1.1. vaiko priežiūros išmoką;

1.2. tėvystės išmoką;

Minėtų išmokų dydžiai priklauso nuo asmenų draudžiamų pajamų dydžio. Dėl išmokų asmuo turėtų kreiptis į „Sodrą“ internetu, paštu ar atvykus į skyrių, po to kai darbdavys suteikia vaiko priežiūros / tėvystės atostogas.

Lietuvos Respublikos Išmokų įstatymo nustatyta tvarka, tėviai turi teisę gauti:

1.3. vienkartinę išmoką vaikui;

Įvaikintam vaikui, neatsižvelgiant į tai, ar jam gimus vienkartinė išmoka vaikui jau buvo išmokėta, skiriama 11 bazinių socialinių išmokų dydžio vienkartinė išmoka vaikui, t. y. 418 eurų.

1.4. kasmėnesinę išmoką vaikui;

Kiekvienam vaikui nuo gimimo dienos iki 18 metų ir vyresniam, jeigu jis mokosi pagal bendrojo ugdymo programą (įskaitant ir profesinio mokymo įstaigose besimokančius pagal bendrojo ugdymo programą ir pagal bendrojo ugdymo programą kartu su profesinio mokymo programa), bet ne ilgiau, iki jam sukaks 21 metai, yra skiriama ir mokama 1,32 bazinės socialinės išmokos dydžio išmoka per mėnesį, t. y. 50 eurų.

1.5. išmoką, įsivaikinus vaiką.

Įvaikinus vaiką, jį auginančiam vienam iš vaiko tėvių 24 mėnesius nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo dienos (skubaus vykdymo atveju – nuo sprendimo vykdymo pradžios) skiriama 8 bazinių socialinių išmokų dydžio išmoka per mėnesį, t. y. 304 eurai.

→ Dėl šių išmokų tėviai turėtų kreiptis į gyvenamosios vietos savivaldybės administraciją arba seniūniją.

2. Vaiko priežiūros atostogos

Pagal šeimos pasirinkimą motinai (įmotei), tėvui (įtėviui), senelei, seneliui arba kitiems giminaičiams, faktiškai auginantiems vaiką, taip pat asmeniui, paskirtam vaiko globėju, suteikiamos atostogos vaikui prižiūrėti, kol jam sueis treji metai. Atostogas galima imti visas iš karto arba dalimis. Asmenys, turintys teisę gauti šias atostogas, gali jas imti pakaitomis.

Pagal šeimos pasirinkimą įmotei ar įtėviui yra suteikiama galimybė gauti 3 mėnesių atostogas vaikui prižiūrėti įvaikinus vyresnius nei 3 metų vaikus ir per šį laikotarpį gauti motinystės (tėvystės) pašalpą.

Per vieną mėnesį nuo teismo sprendimo įvaikinti įsiteisėjimo (skubaus vykdymo atveju – per vieną mėnesį nuo sprendimo vykdymo pradžios) dienos pagal šeimos pasirinkimą įmotei ar įtėviui, išskyrus atvejus, kai įvaikintas sutuoktinio vaikas arba kai įmotei (įtėviui) tam pačiam vaikui prižiūrėti jau buvo suteiktos atostogos, suteikiamos 3 mėnesių atostogos vaikui prižiūrėti.

3. Įvaikinto vaiko patekimas į ikimokyklinio ugdymo įstaigą

Kai kuriose savivaldybėse įvaikintiems vaikams teikiama pirmenybė užrašant juos į darželį. Dėl tokios galimybės prašome teirautis gyvenamosios vietos savivaldybėje.

